

O'ZBEK MA'NAVIY MADANIYATIDA BAG'RIKENGLIKNING JAMIYATDA SHAKLLANISHI.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17082411>

Ostonova Sanam Nematovna

Buxoro davlat universiteti

Ingliz tilshunosligi kafedrası PhD o'qituvchisi

Osta1968teacher@gmail.com

Annotatsiya

Bag'rikenglik turli millatda turli xil inson omiliga qarab, xarakteriga moslashgan holda kechadi. Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagoyalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir.

Kalit so'zlar

Bag'rikenglik, hayotiy siyosat, fundamentallik, vijdon erkinligi, falsafiy o'rganish, o'z - o'zini anglash, cherkov va sinagoga, etnik sabr toqat.

Ключевые слова

толерантность. жизненно важная. политика, фундаментализм, свобода совести, философские исследования, самосознание, церковь и синагога, этническая толерантность.

Keywords

Tolerance, vital politics, fundamentalism, freedom of conscience, philosophical study, self-awareness, church and synagogue, ethnic tolerance.

Bag'rikenglikning milliy va madaniy xususiyatlari, kundalik turmushi, an'ana va urf-odatlar. Bizning bu muammolarimiz ko'plab zamonaviy davlatlarning vazifalari bilan umumiydir. Aynan shu munosabat bilan bag'rikenglik ommaviy ong hodisasi sifatida ijtimoiy amaliyotning turli turlarida o'zining ob'ektiv mazmuniga ega. Bag'rikenglik asosiy muammolardan biri bo'lib, uni hisobga olmasak, mohiyatan inson borlig'ini, shu jumladan uning milliy va konfessional jihatlarini chuqur anglab bo'lmaydi. Bag'rikenglikni shakllantirish vazifasini milliy voqelikka mos keladigan qarashlar va unga ma'naviy-diniy baho berishdan

tashqarida hal qilib bo'lmaydi, chunki zamonaviy dunyoda fundamentalistik va ekstremistik tendentsiyalar kuchaymoqda, diniy tashkilotlardan jangari millatchilik, shovinizm va diniy hayotni siyosilashtirishga xizmat qilish uchun faol foydalanishga urinishlar kuzatilmoqda. Bunday sharoitda esa, bir tomondan, demokratiya, inson huquqlari, vijdon erkinligi, ikkinchi tomondan, milliy madaniyat, etnik va diniy o'zlikni saqlash tamoyillari o'rtasidagi muvozanatni saqlash juda qiyin.

Etnik bag'rikenglikni o'rganishning zamonaviy sharoitida, etnik o'z-o'zin ianglashning asosiy tarkibiy qismlarini aniqlamasdan va tavsiflamasdan turib, bu hodisani o'ziga xos kognitiv va ijtimoiy shakllanish sifatida tasavvur qilish, uni aniqlashga yagona yondashuvni topish mumkin emasligi aniq. Shunday qilib, etnik bag'rikenglikning nazariy va uslubiy tamoyillarini ishlab chiqishning dolzarbligi ushbu hodisani falsafiy o'rganish jarayonida birinchi o'ringa chiqadi. Tadqiqot mavzusining amaliy nuqtai nazardan dolzarbligi hozirgi vaqtda etnik-madaniy qarama-qarshiliklarning keskinlashuvi, ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda etnik va unga bog'liq millatchilik shakllarining rolining kuchayishi, etnik o'zini o'zi anglash va etnosentrizmning kuchayishi qayd etilganligi bilan izohlanadi. Shu munosabat bilan milliy nizolarning oldini olish, jamiyatda boshqa xalqlarga nisbatan bag'rikenglik tuyg'usini shakllantirish chora-tadbirlari tizimini izlash ishlari olib borilmoqda. Bag'rikenglik turli millatda turli xil inson omiliga qarab, xarakteriga moslashgan holda kechadi. Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagogalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir. Umuman olganda, turli millatlardan tashkil topgan xalqimiz tarixning eng murakkab, og'ir damlarini yengib o'tar ekan, o'zaro hamjihatlik aloqalari mustahkamlanib borgan. Og'ir damlarda bir-biriga yordam bergan xalqlar, bir birlarining e'tiqodlariga ham hurmat bilan yondashganlar. Yurtboshimiz ta'kidlaganlaridek, "Xalqimizning etnik, madaniy va diniy sabr bardoshi ma'naviy uyg'onishning yana bir bitmas-tuganmas manbaidir. Ming yillar mobaynida Markaziy Osiyo g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush tarzlari tutashgan va tinch-totuv yashagan markaz bo'lib keldi. Etnik sabr-toqat, bag'rikenglik hayot bo'ronlaridan omon qolish va rivojlanish uchun zarur tabiiy me'yorlarga aylandi. Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik

shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagogalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir. Umuman olganda, turli millatlardan tashkil topgan xalqimiz tarixning eng murakkab, og'ir damlarini yengib o'tar ekan, o'zaro hamjihatlik aloqalari mustahkamlanib borgan. Og'ir damlarda bir-biriga yordam bergan xalqlar, bir birlarining e'tiqodlariga ham hurmat bilan yondashganlar. Yurtboshimiz ta'kidlaganlaridek, "Xalqimizning etnik, madaniy va diniy sabr bardoshi ma'naviy uyg'onishning yana bir bitmas-tuganmas manbaidir. Ming yillar mobaynida Markaziy Osiyo g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush tarzlari tutashgan va tinch-totuv yashagan markaz bo'lib keldi. Etnik sabr-toqat, bag'rikenglik hayot bo'ronlaridan omon qolish va rivojlanish uchun zarur tabiiy me'yorlarga aylandi. Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagogalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir. Umuman olganda, turli millatlardan tashkil topgan xalqimiz tarixning eng murakkab, og'ir damlarini yengib o'tar ekan, o'zaro hamjihatlik aloqalari mustahkamlanib borgan. Og'ir damlarda bir-biriga yordam bergan xalqlar, bir birlarining e'tiqodlariga ham hurmat bilan yondashganlar. Yurtboshimiz ta'kidlaganlaridek, "Xalqimizning etnik, madaniy va diniy sabr bardoshi ma'naviy uyg'onishning yana bir bitmas-tuganmas manbaidir.

Ming yillar mobaynida Markaziy Osiyo g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush tarzlari tutashgan va tinch-totuv yashagan markaz bo'lib keldi. Etnik sabr-toqat, bag'rikenglik hayot bo'ronlaridan omon qolish va rivojlanish uchun zarur tabiiy me'yorlarga aylandi. Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagogalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir. Umuman olganda, turli millatlardan tashkil topgan xalqimiz tarixning eng murakkab, og'ir damlarini yengib o'tar ekan, o'zaro hamjihatlik aloqalari mustahkamlanib borgan. Og'ir damlarda bir-biriga yordam bergan xalqlar, bir birlarining e'tiqodlariga ham hurmat bilan yondashganlar. Yurtboshimiz ta'kidlaganlaridek, "Xalqimizning etnik, madaniy va diniy sabr bardoshi ma'naviy uyg'onishning yana bir bitmas-tuganmas manbaidir. Ming yillar mobaynida Markaziy Osiyo g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush

tarzlari tutashgan va tinch-totuv yashagan markaz bo'lib keldi. Etnik sabr-toqat, bag'rikenglik hayot bo'ronlaridan omon qolish va rivojlanish uchun zarur tabiiy me'yorlarga aylandi.

Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagogalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir¹. Umuman olganda, turli millatlardan tashkil topgan xalqimiz tarixning eng murakkab, og'ir damlarini yengib o'tar ekan, o'zaro hamjihatlik aloqalari mustahkamlanib borgan. Og'ir damlarda bir-biriga yordam bergan xalqlar, bir birlarining e'tiqodlariga ham hurmat bilan yondashganlar. Yurtboshimiz ta'kidlaganlaridek, "Xalqimizning etnik, madaniy va diniy sabr bardoshi ma'naviy uyg'onishning yana bir bitmas-tuganmas manbaidir. Ming yillar mobaynida Markaziy Osiyo g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush tarzlari tutashgan va tinch-totuv yashagan markaz bo'lib keldi. Etnik sabr-toqat, bag'rikenglik hayot bo'ronlaridan omon qolish va rivojlanish uchun zarur tabiiy me'yorlarga aylandi.

Bugungi ma'naviy uyg'onishimizning manbai bo'lib xizmat qilayotgan o'zbekona bag'rikenglik, xalqimizga xos etnik, madaniy va diniy sabr bardoshlilikning ildizlari uzoq tarixga borib taqaladi. Asrlar davomida yirik shaharlarimizda masjid, cherkov va sinagogalarning mavjud bo'lishi, turli millat va dinga mansub qavmlarning o'z diniy amallarini emin-erkin ado etib kelayotgani buning tasdig'idir. Umuman olganda, turli millatlardan tashkil topgan xalqimiz tarixning eng murakkab, og'ir damlarini yengib o'tar ekan, o'zaro hamjihatlik aloqalari mustahkamlanib borgan. Og'ir damlarda bir-biriga yordam bergan xalqlar, bir birlarining e'tiqodlariga ham hurmat bilan yondashganlar. Yurtboshimiz ta'kidlaganlaridek, "Xalqimizning etnik, madaniy va diniy sabr bardoshi ma'naviy uyg'onishning yana bir bitmas-tuganmas manbaidir. Ming yillar mobaynida Markaziy Osiyo g'oyat xilma-xil dinlar, madaniyatlar va turmush tarzlari tutashgan va tinch-totuv yashagan markaz bo'lib keldi. Etnik sabr-toqat, bag'rikenglik hayot bo'r. Bag'rikenglik tamoyilining o'ziga xos xususiyati shundan iboratki, hodisalarning tafovutlari, ziddiyatlari, farqlari haqida so'z borganda unga ehtiyoj paydo bo'ladi, Umuman, bag'rikenglik sabrlilik yoki befarqlik deb emas, turli madaniyat, din, antropologik toifalarda namoyon bo'ladigan xilma-xilliklarga hurmat va ehtirom bilan yondashish degan ma'noda talqin etiladigan bo'lib qoldi. Bunday birdan-bir chegara yoki cheklash shundan iboratki, xilma-xillik

umume'tirof etilgan insonparvarlik me'yorlaridan chetga chiqmasligi kerak, bunda insoniyatning mazkur me'yorlarni qabul qilishi nazarda tutiladi. Hozirgi kunda ushbu muammo butun insoniyat uchun alohida ahamiyat kasb etmoqda. Globallashib borayotgan dunyoda bag'rikenglik obyektiv voqelikka aylanib, xalqaro ma'no kasb eta boshladi. Bag'rikengtik fuqarolik jamiyatini barpo etishda tag-zaminli demokratik qadriyatga, zamonaviy tamaddunning yashab, rivojlanishining zarur shartiga aylana boshladi.

ADABIYOTLAR

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Diniy bag'rikenglik-tinchlik va barqarorlik garovi" mavzusidagi matbuot anjumanidagi nutqi.

2. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabr.

3.N.Alimova. Sh.Asqarov,R.Haydarov,Sh.Amirjo'jayev"Milliy g'oya asoslari tushuncha va tamoillar" 2014-B.121.

4.Ochildiyev A. Bag'rikenglik-barqarorlik va taraqqiyot omili. Toshlenkt Islom universiteti.2007

5.By Rebecca.. S.May. A.Biblical on Tolerance.Distributed by www.relationalconcepts.org.

6. Sanam Nematovna Ostonova. EXCELENCIA."Different Traditional Culture Different Nations and their Values.Vol.02,ISSUE10,2024.2991-9521

7.Sanam Nematovna Ostonova."The Stages Stucture and Content of the Merriage Ceremony in Uzbek Linguoculture."International of Faith and Culture.American Journal of Religious and Cultural Studies.Volume3,Issue2, 2025 ISSN(E); 2993-2599.